

مجموعه قوانین و مقررات

شرکتهای دانش بنیان

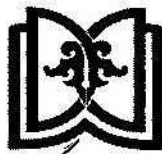
(با آخرین اصلاحات)

حسن اسکندریان

عضو هیأت علمی پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک و زیست فناوری

معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری
ستاد توسعه زیست فناوری

مجمع علمی و فرهنگی مجد

عنوان و نام پدیدآور	مجموعه قوانین و مقررات شرکت های دانش بنیان اسکندریان، حسن
مشخصات نشر	تهران: مجد، ۱۳۹۲.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۳۵۱-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیبای مختصر
یادداشت	این مدرک در آدرس http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شماره کتابشناسی ملی	۳۸۱۸۱۸۸

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است. موارد تخلف را به دفتر مرکزی و مجله گزارش فرمایید.

مجموعه قوانین و مقررات شرکتهای دانش بنیان

تألیف: حسن اسکندریان

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۴ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصر «مجد» است.
دفتر مرکزی:

تهران، خیابان ۱۲ فروردین، تقاطع خیابان وحید نظری، پلاک ۱۰۸

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲ - ۶۶۹۶۳۳۸۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۳۵۱-۶

ISBN: 978-600-193-351-6

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تعزیرات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم تلفن: ۶۶۴۹۰۹۹۸

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (منیری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷ تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

شعبه یزد: خیابان فرخی یزدی، مجتمع تجاری شقایق، طبقه هم کف - تلفن: ۳۶۲۶۸۶۷۰ - ۳۵

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۳۰۰۰۸۷۷۶۷۷

فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید مبرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می شود.

فهرست مطالب

مقدمه	۹
موادی از قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ...	۱۳
قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در انجمن بین‌المللی پارک‌های علمی	۱۷
اساسنامه انجمن بین‌المللی پارک‌های علمی	۱۸
قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات	۳۵
آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات	۳۹
اصلاح آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات	۴۷
اصلاح ماده (۲۶) آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات	۴۹
آیین‌نامه اجرایی ماده (۴۷) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۵۰
بخشنامه سازمان امور مالیاتی کشور در خصوص نحوه اعمال ماده ۹ قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات	۵۴
نامه ابلاغ دستورالعمل اجرایی موضوع ماده ۲۲ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵ مجلس شورای اسلامی (مصوب سازمان امور مالیاتی کشور)	۵۶
دستورالعمل اجرایی موضوع ماده ۲۲ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵ مجلس شورای اسلامی (مصوب سازمان امور مالیاتی کشور)	۵۷

بخشنامه سازمان امور مالیاتی کشور در اجرای تبصره ۲ ماده ۱۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران	۶۰
آیین نامه تشخیص صلاحیت شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان مصوب کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و نظارت بر اجرا	۶۱
آیین‌نامه انتخاب و فعالیت کارگزاران به منظور انجام فرآیند تشخیص صلاحیت شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان	۷۷
شیوه نامه انتخاب و فعالیت شرکتهای ارزیاب	۸۲
شیوه‌نامه معیارهای کالاها/ خدمات دانش‌بنیان	۸۸
ماده واحده حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان در به کارگیری دانش‌آموختگان برتر (تسهیلات شهید تهرانی مقدم)	۹۰
شیوه‌نامه حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان در به کارگیری دانش‌آموختگان نخبه و استعدادهای برتر (تسهیلات شهید تهرانی مقدم)	۹۲
قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۷۲/۶/۷) ..	۹۵
قانون تفسیر راجع به ماده ۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۷۴/۱/۲۱)	۱۰۱
قانون اصلاح قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۷۵/۸/۲۲)	۱۰۲
قانون اصلاح قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۷۸/۴/۳)	۱۰۳
قانون اصلاح قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۸/۵/۷)	۱۰۵
قانون اصلاح ماده (۱۳) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۸/۳/۶)	۱۰۶
مقررات سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۷۳/۲/۱۹)	۱۰۷

مقررات اشتغال نیروی انسانی، بیمه و تأمین اجتماعی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران (به انضمام نامه اصلاحی شماره ۳۴۶۰۱ مورخ ۱۳۷۲/۴/۶)	۱۱۳
اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی	۱۲۲
اصلاح اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی	۱۲۸
اصلاح بند (ج) ماده (۹) اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی	۱۲۹
دستورالعمل اجرایی آیین نامه اجرایی بند «و» ماده ۸۰ قانون برنامه پنجم توسعه	۱۳۰
نمودار گردش کار مراحل اجرایی اعمال بند (و) ماده ۸۰ قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی	۱۳۴
حق بیمه قراردادهای حسابرسی و تحقیقاتی و پژوهشی	۱۴۱
نامه مدیر کل دفتر هماهنگی و نظارت بر امور حقوقی دستگاههای اجرایی راجع به عدم ممنوعیت عضویت اعضای هیات علمی در سمت مدیر عامل یا هیات مدیره شرکتهای خصوصی و عدم شمول قانون منع مداخله به این نوع شرکتها	۱۴۳
نامه دیوان محاسبات کشور در خصوص عدم ممنوعیت قانونی تشکیل شرکت توسط اعضای هیات علمی و عدم شمول قانون منع مداخله به این نوع شرکتها	۱۴۴
نامه دبیر محترم هیات دولت به کلیه اعضای هیات دولت مبنی بر الزام دستگاههای اجرایی به انعقاد قرارداد با شرکتهای دانش بنیان برای خرید یا سفارش تولید محصول	۱۴۵
سند نقشه جامع علمی کشور	۱۴۶
آیین نامه ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور	۱۸۶
سند چشم انداز ایران در افق ۱۴۰۴	۱۹۰
سیاستهای کلی علم و فناوری	۱۹۲
سند راهبردی کشور در امور نخبگان	۱۹۵
سند جامع توسعه هوافضای کشور	۲۰۶
«سند راهبردی علوم و فناوری های شناختی»	۲۱۶
سند ملی علوم و فناوری های سلول های بنیادی	۲۲۲

۸ □ مجموعه قوانین و مقررات شرکتهای دانش بنیان

پیوست ۱: انجمن‌های بین‌المللی و وب‌گاه رسمی آنها ۲۳۰

پیوست ۲: پارک‌های علم و فناوری کشور و وب‌گاه آنها ۲۳۱

www.ketab.ir

مقدمه

۱. قرن بیست و یکم رقابت بین‌المللی اقتصادی دولتها، بر پایه دانش است. نقش دولتها در اقتصاد دانش بنیان و البته در کشورهای پیشرفته، به شدت متحول شده است. امروزه راهبرد آنها توسعه اقتصاد مبتنی بر دانش است. اگر دانش را یک کالای عمومی تلقی کنیم، بخش خصوصی تمایل کمتری به تولید آن نشان می‌دهد؛ به ویژه اینکه سرمایه‌گذاری در تولید دانش و نوآوری فناورانه، از دیدگاه بازار و بخش خصوصی، با عدم اطمینان بالایی همراه است. بدین ترتیب یک شرکت تجاری ممکن است رغبت چندانی به این حوزه نداشته باشد. اینجاست که نقش دولت به عنوان یک سیاست‌گذار حرفه‌ای جهت به میدان کشیدن بخش خصوصی و سوق آنها به حوزه تولید فناوری روشن می‌شود. نقش دولت لزوماً توزیع یا تخصیص منابع به شرکتهای تجاری جهت تولید فناوری نیست، نقش دولت می‌تواند به صورت تسهیل امور تجاری این نوع شرکتهای اعمال معافیتهای مالیاتی در تولید فناوری، معافیت از پرداخت عوارض، حقوق گمرکی و ... تجلی یابد. نقش دیگری که می‌توان برای دولت تعریف نمود، «خرید تضمینی دانش فنی» است؛ به نحوی که بخش خصوصی را متمایل به سرمایه‌گذاری در این حوزه کند. به عبارت روشنتر مهم‌ترین تقاضا کننده و خریدار دانش فنی، اگر دولت باشد، می‌توان امید داشت بخش خصوصی و شرکتهای تجاری با تمایل و رغبت بیشتری به این حوزه ورود کنند. با این همه، به نظر می‌رسد دولت می‌تواند بخشی از منابع خود را نیز به این حوزه تخصیص دهد و به عنوان یک سرمایه‌گذار خطرپذیر - در برخی حوزه‌هایی که بخش خصوصی ممکن است بنیه مالی کافی جهت ورود به آن را نداشته باشد - ایفای نقش کند. سرمایه‌گذاری خطرپذیر دولت، باید بدور از همه بروکراسی‌های اداری، کاغذبازها و دیوان سالاری‌های عریض و طویل دستگاهی باشد. به نحوی که شرکت تجاری در پیچ و خم تخصیص منابع قرار نگیرد و صرفاً فرصت و انرژی خود را مصروف تولید فناوری مدنظر نماید. این نوع ورود دولت، در کوتاه مدت نتایج عملی خود را نشان می‌دهد و به عنوان یک کاتالیزور در تولید فناوری عمل می‌کند.

۲. بسترهای قانونی شرکتهای تجاری دانش بنیان، (اگر نگوییم مهم‌ترین زیرساخت)، حداقل یکی از مهم‌ترین و پراهمیت‌ترین زیرساختهای این نوع شرکتهاست. بستر قانونی می‌تواند با ایجاد بروکراسی‌های اداری زائد، پیچ و خم‌های دستگاهی، دیوان سالاری و ... روند رشد، شکوفایی و بالندگی یک شرکت تجاری دانش بنیان را به تاخیر اندازد، یا اساساً منجر به اضمحلال این نوع شرکتهای شود و هم می‌تواند با حذف همه موارد مزبور و با ایجاد مکانیسم‌های الکترونیک بدون ورود سلیقه فردی و انسانی و با ایجاد روندهای شفاف و ساده، روند رشد شرکت، تولید فناوری و تجاری سازی را تسریع کند.

۳. مقنن ایرانی در سال ۱۳۸۹ با تصویب اولین قانون مادر راجع به حمایت از شرکتهای تجاری دانش بنیان، گامهای موثری در حمایت از این نوع شرکتهای و اعمال سیاست معافیت مالیاتی،

معافیت حقوق گمرکی، سرمایه‌گذاری خطرپذیر (البته با احتیاط) و ... برداشت. ایجاد این بستر قانونی، اگرچه در نوع و جایگاه خود بسیار میمون و مبارک است و انعکاس اهتمام دولت و مجلس، در توسعه اقتصاد دانش بنیان است، اما در همین قانون، در مواردی دچار پیچ و خم‌های جدی اداری و دستگاهی شده است، به نحوی که پس از گذشت بیش از ۴ سال از تصویب قانون، هنوز برخی مواد آن اجرا نشده است. برای نمونه واگذاری تمام سهام یا بخشی از سهام مراکز و موسسات پژوهشی قابل واگذاری به این نوع شرکتهای هنوز صیغه اجرایی به خود نگرفته است. یا ورود دولت به عنوان یک سرمایه‌گذار خطرپذیر در شرکتهای تجاری دانش بنیان، هنوز در پیچ و خم چگونگی پاسخگویی به مسئولین نظارتی معطل مانده است. در برخی موارد هم موضوعات مورد حمایت آنچنان کلی و مبهم بیان شده است که قوه مجریه هیچ گونه ورودی به اجرای آن ننموده است. برای نمونه ایجاد پوشش بیمه‌ای در تمام مراحل تولید، عرضه و بکارگیری یک محصول دانش بنیان از وظایف دولت است که تا زمان حاضر، اثری از این نوع پوشش بیمه‌ای در شرکتهای تجاری دانش بنیان مشاهده نمی‌شود. بدیهی است اگر عزم جدی و پاسخ به حمایت از این نوع شرکتهای داریم و راهکار خروج از اقتصاد نفتی را، اقتصاد دانش بنیان و مقاومتی می‌دانیم، باید الزامات این نوع اقتصاد را بپذیریم و رعایت کنیم.

۴. از تاریخ تصویب قانون حمایت از شرکتهای دانش بنیان تا زمان حاضر، این شرکتهای مواجه با کلاف سردرگم مقررات پراکنده، از هم گسیخته و بعضاً متعارض در این زمینه شده‌اند. این از هم گسیختگی مقررات تا آنجاست که شرکت را ناگزیر و نیازمند به حضور یک مشاور حقوقی جهت تشخیص مقررات منسوخ و معتبر از یکدیگر نموده است. تدوین مجموعه حاضر در پاسخ به نیاز شرکتهای دانش بنیان و بی‌نیاز ساختن آنها از حضور یک حقوقدان در شرکت بوده است. زیرا کلیه مقررات و قوانین مرتبط با شرکتهای دانش بنیان مورد مطالعه قرار گرفت و هر جا اصلاحیه یا نسخی راجع به مقررات وجود داشت در قوانین، مقررات و آیین نامه‌های اصلی اعمال گردید، به نحوی که مخاطب به سادگی با آخرین اراده قانونگذار مواجه است. اگر مددی رسد مجموعه به صورت دوره‌ای (حداقل سالی یکبار)، مورد بازبینی دقیق قرار می‌گیرد و قوانین و مقررات آن، همگام با تغییرات و نسخ‌های مقنن بروز رسانی می‌شود.

۵. در نگاه اول ممکن است مخاطب تصور کند اگر اصلاحیه‌ها در قوانین و مقررات اعمال شده‌اند، پس نیازی به اصل اصلاحیه نیست و همان متن اصلاح شده، پاسخگوی نیاز شرکت است، ما به این موضوع بسنده نکردیم و اصلاحی مرجع قانونی را نیز ذکر کردیم. این موضوع به ویژه از این جهت حائز اهمیت است که اگر شرکتی خواستار بررسی سیر تاریخی مصوبات و اصلاحیه‌های مقنن گردد، به سادگی در این کتاب می‌یابد. مطالعه سیر تاریخی مصوبات، نگرش مقنن و تغییر رویکردی وی را نیز به خوبی نشان می‌دهد؛ در حالیکه اگر مخاطب صرفاً آخرین اراده مقنن را بدون متن اصلی اصلاحی در دست داشته باشد، امکان بررسی تغییرات رویکردی قانونگذار میسر نیست.

۶. در برخی مقررات، در متن ماده یا تبصره، به مواد یا بخشنامه یا تصویب‌نامه دیگری استناد شده است، شرکت دانش‌بنیان در مطالعه این نوع مقررات، ناگزیر باید مواد یا بخشنامه‌ها یا تصویب‌نامه‌های مورد استناد را نیز بیابد، از این حیث مواد یا بخشنامه یا تصویب‌نامه‌های مورد استناد نیز در کتاب حاضر دیده می‌شود. (ذکر این نکته خالی از لطف نیست که در برخی موارد قوانین مورد اشاره آنچنان زیاد بود که منجر به حجم نامتناهیی از کتاب حاضر می‌شد برای نمونه مقررات حاکم بر مناطق آزاد، خود چندین مجلد است در این کتاب صرفاً به دو مورد از موارد مبتلابه شرکتهای دانش بنیان در مناطق آزاد بسنده شد). لذا مخاطب مجبور نیست مجدداً جهت دسترسی به مواد مورد استناد، به کتاب یا مجموعه دیگری مراجعه نماید. البته شایان ذکر است صرفاً ماده یا تصویب‌نامه مورد استناد در کتاب لحاظ شد. برای نمونه در تصویب‌نامه‌ای که به ماده ۱۰۵ قانون مالیات‌های مستقیم اشاره می‌کند، صرفاً ماده مزبور در زیر نویس درج شده است.

۷. نکته مهمی که باید بدان توجه داشت آنکه ماهیت یک شرکت دانش‌بنیان، بنیه علمی و کارشناسی این نوع شرکتهاست. بدین ترتیب این شرکت‌ها از یک پشتوانه علمی-تخصصی برخوردارند. از این حیث مجبور بودم اسناد بالادستی و مصوب و مربوط به فناوری و تحقیقات و حتی سیاستهای کلی نظام راجع به آموزش عالی را، در مجموعه حاضر ذکر کنم. این مهم انجام شد اما با یک مجموعه عظیم چند جلدی مواجه شدم؛ مجموعه‌ای که به نظر می‌رسید مدیر عامل یک شرکت تجاری دانش بنیان، رغبتی به مطالعه و بررسی آن نکند. همین تصور، مرا بر آن داشت، برخی اسناد و قوانین را -که اگرچه در جایگاه خود مهمند اما به اصل مجموعه حاضر لطمه می‌زنند- حذف نمایم. از سوی دیگر علیرغم اهمیت والای این نوع قوانین و اسناد به دلیل اینکه این نوع اسناد و قوانین راهبردهای کلی را ارایه می‌نمایند و ممکن است عملاً مورد مراجعه کمتر یک شرکت تجاری دانش بنیان قرار گیرند، برخی از اسناد و قوانین مذکور انتخاب و به انتهای کتاب منتقل شد.

۸. از جناب آقای دکتر مصطفی قانع که ایده اصلی و اولیه کتاب متعلق به ایشان است و مشوق اصلی اینجانب در تدوین قوانین و اعمال اصلاحات مقنن بود، قدردانی ویژه دارم، همچنین از آقای دکتر مرتضی مرادی که در طول تدوین کتاب از راهنماییها و مشاوره‌های ارزشمند ایشان و به ویژه نوع نگاه و تفکر ایشان به امور (نگاه سیستمی و فرآیندی و تفکری انتقادی)، بهره مند شدم، کمال سپاس را دارم.

حسن اسکندریان

بهار ۱۳۹۴